

Hoge commissaris te Djakarta (Lamping) aan minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen), 8 nov. 1950

Voor Van Maarseveen persoonlijk, mede voor Stikker en s'Jacob persoonlijk. Referte mijn telegram SP 82.

Mijn aangekondigd bezoek aan de Sultan heeft niet plaats gehad daar ZH. verwees naar Natsir met wie ik dd. 6 dezer een lang onderhoud had. Na Natsir te hebben ingelicht aan de hand van Uw 351 en 371 begon ik over de Ambonezen in de kampen. Ik wees op de nieuwe situatie ontstaan door de val van Ambon waardoor er snelle afvoer van Ambonezen en terugkeer KL wellicht mogelijk zou zijn. Natsir merkte op dat indien de krijgsverrichtingen nog zouden moeten voortduren zulks wel tot stagnatie van de evacuatie naar Ambon zou kunnen leiden. Ik antwoordde dat in dat geval de KL moeilijkheden wel zou willen helpen overbruggen. Was avant de val van Ambon langer aanblijven van de KL voor de RI-politiek moeilijk te verwerken geweest, thans zou zulks door een ieder worden begrepen. Bovendien zou e.e.a. thans geruisloos kunnen geschieden zonder dat een der partijen rechtstreeks of via de UNCI een officieel verzoek of voorstel tot langer blijven zou behoeven te doen: de militairen zouden zulks kunnen regelen. Mijn op voorafgaande besprekingen gebaseerde verwachting dat Natsir hierop zou ingaan, vond ik absoluut niet gerealiseerd. Natsir verklaarde dat voortgezet verblijf van de KL zelfs voor korte tijd uitgesloten was, de publieke opinie zou scherp reageren, reeds thans vroeg men in het parlement wanneer de KL nu eindelijk weg ging. Natsir stelde toen voor dat het afvoerschema van de KL normaal zou worden uitgevoerd en dat naarmate de Nederlandse troepen zouden vertrekken hun rol in de kampen zou worden overgenomen door een Indonesische organisatie, waarin vertrouwensmannen van de Ambonezen zouden worden opgenomen, zodat de Ambonezen zich 'senang' zouden voelen. De RI wilde de Ambonezen zoveel mogelijk voor zich winnen en deze ook in het leger opnemen en daarbij paste de politiek om de hand toe te steken. Ik zeide mij af te vragen of een dergelijke procedure zou stroken met de door ons aanvaarde verantwoordelijkheid, waarop Natsir antwoordde dat Fockema de afvoer van de Ambonezen en terugkeer van de KL lang niet zo sterk aan elkander had gekoppeld als ik: een punt waarop ik mijn onwetendheid manifesteerde. Het gesprek kwam niet veel verder. Natsir kwam steeds weer terug op zijn plan en op de binnenlandse politieke tegenstand tegen elk blijven van de KL en toonde een zekere teleurstelling dat ik verklaarde niet verder te kunnen gaan dan mijn toezegging e.e.a. te zullen overwegen en met de generaals te zullen bespreken. Hij gaf te verstaan zich van het in de Contactcommissie gesuggereerde overleg op 'high level' meer te hebben voorgesteld. Na afloop van dit gesprek besprak ik de situatie met Schürmann en Alons, waarbij geconcludeerd werd dat, waar het standpunt van Natsir zo zeer afweek van de door Simatupang tegenover Alons gewekte verwachtingen, de generaal een gesprek zou hebben met Simatupang.

Bedoeld gesprek had gisteren plaats. Simatupang begon met voorop te stellen dat het uit politieke overwegingen voor de Indonesische Regering onmogelijk was officieel haar goedkeuring te hechten aan een langer aanblijven van de KL. Dit verklaarde dan ook de uitspraak van Natsir tegenover mij. Hij voegde hier echter aan toe dat, nu Ambon gevallen was en de Ambonezen dus vermoedelijk binnen niet al te lange tijd naar hun eiland zouden kunnen terugkeren, het waarschijnlijk wel mogelijk zou zijn dat in onderling overleg tussen beide legerleidingen het vertrek van de KL zou worden gecoördineerd met de terugkeer van de Ambonezen. Met nadruk betoogde hij echter dat een onontbeerlijke voorwaarde voor deze oplossing was dat zij absoluut geheim moest blijven. Indien er ook maar enige publicatie zou plaats vinden omtrent de bereikte overeenstemming ten aanzien van de vertrapte afvoer van de KL, zou de Indon. Reg. gedwongen worden stipte nakoming van de militaire overeenkomst van de RTC te eisen. Daar ik met Alons van mening was dat de door hem met Simatupang besproken regeling de enig

bereikbare oplossing zou bieden, werd besloten dat in de subcommissie van de Contactcommissie van de UNCI door beide partijen zou worden verklaard dat het door de voorzitter gedane voorstel tot het langer aanhouden van de KL, aangezien het slechts op regeeringsniveau kon worden behandeld, van de agenda zou worden afgevoerd.

Hedenochtend belde Simatupang Alons op met het verzoek om een tweede bespreking. In verband hiermede hield ik dit telegram nog aan Simatupang verklaarde bij die bespreking dat hij na het onderhoud van gisteren opnieuw contact had gehad met de Indon. Reg. en dat hem daarbij was voorgehouden dat de in Nederland gedane publicaties omtrent het aanblijven van de H-brigade zo zeer de aandacht van het Indonesische publiek op dit vraagstuk hadden gevestigd, dat het dubieus leek of de gisteren besproken onderhandse oplossing nog wel uitvoerbaar zou zijn. Hij bracht opnieuw het voorstel ter sprake dat mij door Natsir was gedaan en voegde daaraan toe dat de strekking daarvan was dat de Ambonezen reeds thans in de kampen zouden moeten gedemobiliseerd worden en dat verzorging en bewaking door RI zou worden overgenomen. In feite kwam dit dus neer op het eind Juli reeds van Indonesische zijde gedane door Nederland verworpen voorstel. Alons voerde hiertegen aan dat deze oplossing op grond van door de Nederlandse Regering op zich genomen aansprakelijkheid voor Ambonezen niet aanvaardbaar. Alons kwam tenslotte met Simatupang overeen dat mogelijkheden nogmaals zouden onderzocht worden in een morgen te houden vergadering met Indonesische legerautoriteiten en Nederlandse rayons-commandanten. I.v.m. van Indonesische zijde geopperde bezwaren tegen Nederlandse publicaties omtrent langer aanblijven van H-brigade welke bezwaren ik onder Uw aandacht mocht brengen in mijn SP 67 en SP 81 veroorloof ik mij te wijzen op in luchtpostbrief 501 van 3 November op blz. 4 voorkomende officiële publicatie van de Nederlandse Regering met hoofd 'H-brigade kan niet gemist'.